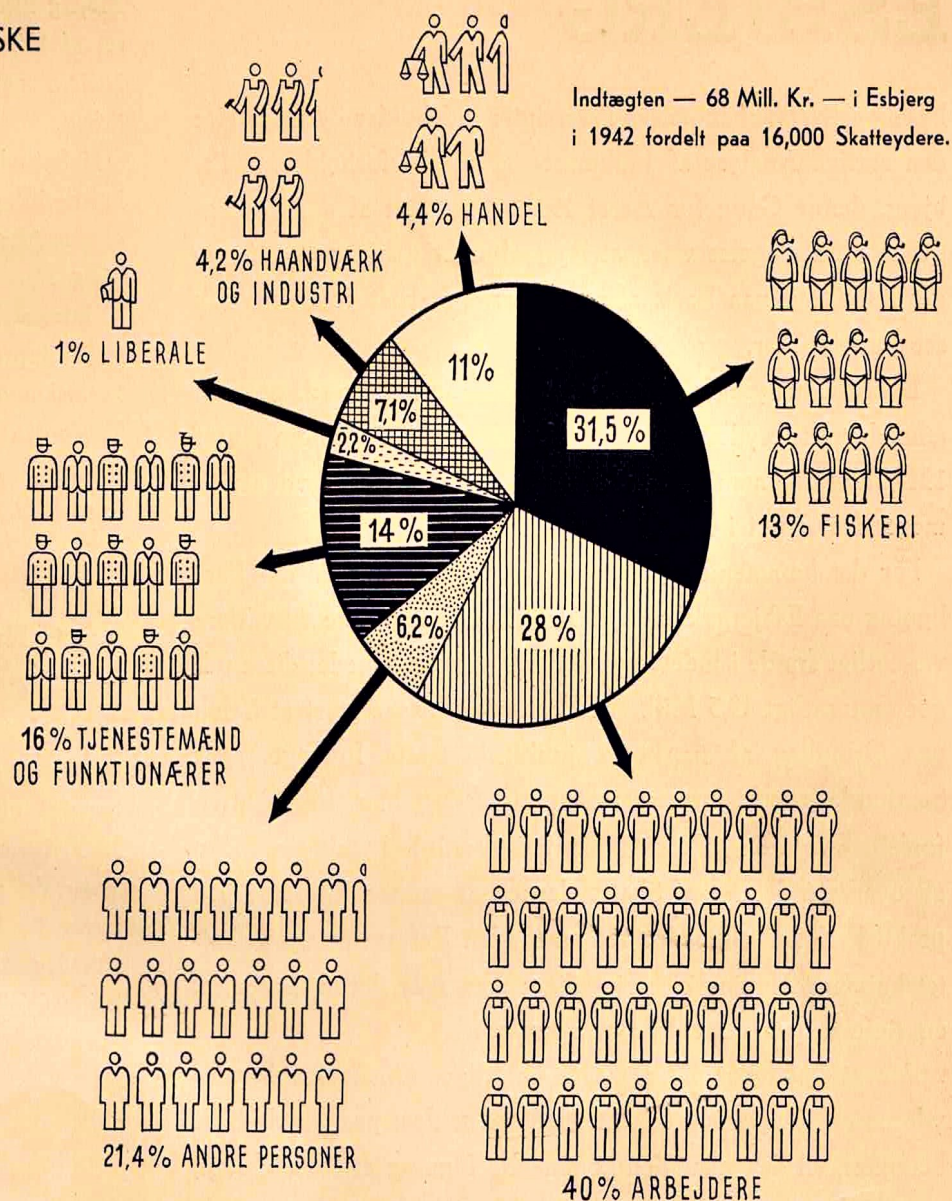


ESBJERG

BY- OG
ERHVERVSØKONOMISKE
OVERSIGTER

4. Aargang

Nr. 1 . Marts 1944



Ogsaa i 1944 benyttes det første Nummer af „Esbjerg“ til en Oversigt over Indkomst- og Erhvervsforholdene i Byen. Skattevæsenets Talmateriale for Aaret 1942 analyseres, og Forskydninger siden 1939 fastslaaes. Der foretages Sammenligninger mellem Esbjerg og andre jyske Byer og i Hovedtabellen gøres der udførligt rede for Indkomst- og Erhvervsfordelingen.

ESBJERG

by- og erhvervsøkonomiske Oversigter indeholder i dette Hefte den aarlige Analyse af Indkomst- og Formueforholdene i Esbjerg, denne Gang for Aaret 1942. Resultatet af den foreliggende Undersøgelse viser, at Bysamfundet Esbjerg atter i meget høj Grad paa Basis af sit Fiskeri har haft et økonomisk set gunstigt Aar.

Denne Analyse fremkommer netop samtidig med, at man anmoder Skatteyderne om at indsende Oplysninger om Aaret 1943, hvis økonomiske Resultat i sin Helhed ikke vil afvige meget fra Aaret i Forvejen.

For det kommende Skatteaar bliver der atter Tale om Paaligning paa Esbjergs Skatteydere af Beløb, som ikke vil variere væsentligt fra de i indeværende Skatteaar paalignede; disse udgør omtrentligt 19,3 Mill. Kr. Paaligning af saa stort et Beløb paa Grundlag af stærkt konjunkturbestemte Indtægter gør Samfundet stærkt interesseret i en Ordning, hvorefter Skatten forfalder og kan opkræves samtidig med Indtjeningen. Den alt overvejende Del af Skatteyderne har samme Interesse. De praktiske Vanskeligheder ved en saadan Reform er efter Skatteeteknikernes Mening overvindelige; man maa derfor haabe, at en Reform paa dette Felt maa komme.

For at imødekomme et saare berettiget Ønske fra Skatteyderne om Oplysning om, hvorledes den dem paalignede Skat beregnes, vil der, naar den kommende Ligning er tilendebragt, være Adgang for enhver Skatteyder til, blot ved at sende Skattevæsenet et Brevkort — eller ved at foretage en Oprøring til et nærmere bekendtgjort Telefonnummer — at faa tilsendt Udskrift af Skattevæsenets Skatteberegning (en „Nota“).

Et Eksempel paa en saadan findes bagest i Heftet.



Kommunaldirektør, cand. jur. & polit.

„Esbjerg“

er udgivet af Esbjerg Byraad og Esbjerg Erhvervsraad og redigeret af Kommunaldirektør Hans Nielsen og Erhvervschef Paul Schau.

Heftet udsendes 4 Gange aarligt og bringer by- og erhvervsøkonomiske Oversigter for Esbjerg By. Det udsendes gratis til Interesserede ved Henvendelse til Ekspeditionen: Esbjerg Erhvervskontor, Kirkegade 20, Telefon 2579.

★

Næste Nummer

Unge Geografer redegør for nogle Undersøgelser, dels vedrørende Baglandet for Esbjergs Import og dels vedrørende Mængden og Oprindelsen af de Varer, der med Eksport for Øje førtes til Esbjerg før Krigen. Desuden skildres Fisketransporten med Bil fra Esbjerg til Landene sydpaa.

★

Indhold

Esbjerg	Side 2
Indtægts- og Erhvervsforhold	3
Indkomstudviklingen ...	4
Indkomstfordelingen ...	7
Formueforhold	14
Resumé	15
Forsørgerforhold	16
Hovedtabel	17

Indtægts- og Erhvervsforhold

I ESBJERG FOR AARET 1942

I sidste Nummer af nærværende Tidsskrift, der udkom i December Maaned 1943, blev der i en Artikel om Indkomstudviklingen i Esbjerg under Krigen meddelt nogle foreløbige Resultater af Skattevæsenets Opgørelse over Indtægtsforholdene i Aaret 1942.

Den følgende Artikel har til Hensigt at udbyde de for Aaret 1942 meddelte Tal og er en Videreførelse af de Oversigter*) over Esbjergs Indkomst og Erhvervsforhold, der hvert Aar offentliggøres i nærværende Tidsskrift.

Der er maaske Grund til atter at fremhæve, at der i det følgende ved Indkomst overalt forstaas den ansatte Indkomst, altsaa den Indkomst, der fremkommer efter Fradrag af betalte personlige Skatter og de i Henhold til Skatteloven tilladte Fradrag for Forsikringer, der som bekendt ikke maa overstige 400 Kr.

For saa vidt angaar Formue er der bort-

set fra Indbo, Gangklæder, Smykker o. l. samt ikke forfaldne Livsforsikringssummer, idet Værdien heraf ikke betragtes som skattepligtig Formue.

Endelig skal der gøres opmærksom paa, at Undersøgelsen bygger paa Hovedligningen, hvorfor den kun opererer med de Personer, der var bosat i Esbjerg pr. 15. November 1942, og som stadig havde Bopæl her den 1. April 1943.

Med det Formaal at skabe Mulighed for fremtidige Sammenligninger, dels med hele Landet, dels med andre Bysamfund, er Erhvervsgrupperingen for 1942 undergaaet visse Ændringer i Forhold til den tidligere Inddeling, der kun havde den for Esbjerg karakteristiske Erhvervsstruktur for Øje.

Der er herved skabt visse Vanskeligheder ved Sammenligningen med Resultaterne for de tidligere Aar, Vanskeligheder, der dog maa antages at være mindre end den Fordel, det kan have i Fremtiden at kunne drage Sammenligninger med andre Kommuner.

Paa de for Esbjerg væsentlige Punkter — herunder bl. a. for Fiskeriet — er der imidlertid stadig Mulighed for direkte Sammenligning med de tidligere Aar.

*) Oversigter over Esbjergs Indkomst og Erhvervsforhold foreligger for Aarene 1928 i „Uddrag af Esbjerg Byraads Forhandlinger og Esbjerg Kommunes Regnskaber for 1928—29“, 1934 i do. do. for 1934—35, 1939 og 1940 i „ESBJERG“ Nr. 1, 1942, 1941 i „ESBJERG“ 1943.

Indkomstudviklingen

I ESBJERG

Der blev i den nævnte Artikel om Indkomstudviklingen i Esbjerg under Krigen meddelt, at den samlede Indtægt i 1942 laa ca. 17 % over Indtægterne i 1941 og ca. 92% over Førkrigstidsindkomsten.

I nedenstaaende Tabel er der til Sammenligning anført de af Statistisk Departement meddelte Oplysninger om den ansatte Indkomsts Udvikling i de forskellige Dele af Landet.

Bortset fra Hovedstaden — hvor den samlede Indtægt i Krigens første Aar gik ned med ca. 4 % — har der i de nævnte Aar været en stadig Stigning i Indkomsterne i alle Dele af Landet. Det vil endvidere fremgaa af Tabellen, at Indtægtsfremgangen i Esbjerg har ligget betydelig over saavel hele Landet som Købstæderne taget under eet. Dette gæl-

der i særlig udpræget Grad for Aarene 1940 og 1941, hvor Byer som Aalborg, Nørresundby samt Fiskeribyerne Esbjerg og Skagen udviste Rekordstigninger. For Aaret 1942 har Indtægtsfremgangen i Byerne været betydelig mere jævnt fordelt end i de to foregaaende Aar. Der blev saaledes i dette Aar ikke konstateret Indtægtsnedgang i nogen By. I 14 Byer steg Indkomsten med op til 10 %, i 63 Byer med 10—15 %, medens Stigningen kun var større i 12 Byer, heriblandt Esbjerg med en Stigning paa 16,6 %.

Til nærmere Belysning af Indtægtsforholdene i Esbjerg og disses Bevægelser i Forhold til de øvrige større jyske Byer er anført nedenstaaende Tabeller.

Af disse fremgaar, at i 1939 laa Horsens, Randers og Esbjerg paa praktisk talt samme Indtægtsniveau, langt under Aarhus og Aalborg. Indtægtsstigningen har været meget uensartet i de større jyske Byer; den samlede Indkomst i Esbjerg i 1942 laa saaledes ca. 50 % højere end de tilsvarende Tal for

Tabel 1. Indtægtsstigning fra forrige Aar.

	Hele Landet	Hovedstaden	Købstæderne	Sogne-kommunerne	Esbjerg
1939.....	8,6 pCt.	7,9 pCt.	8,7 pCt.	9,2 pCt.	6,3 pCt.
1940.....	4,1 "	÷ 4,0 "	6,4 "	10,5 "	22,3 "
1941.....	15,2 "	10,4 "	15,3 "	19,3 "	34,9 "
1942.....	10,4 "	11,0 "	12,6 "	8,4 "	16,6 "

Tabel 2. Samlet Indkomst.

	1939	1940	1941	1942	Stigning 1939—42 pCt.
	(1000 Kr.)	(1000 Kr.)	(1000 Kr.)	(1000 Kr.)	
Aarhus	116.675	120.429	137.583	159.201	36,4
Aalborg	64.503	80.500	86.457	99.515	54,3
Esbjerg	35.446	43.356	58.480	68.211	92,4
Randers	34.493	36.342	41.042	46.241	34,1
Horsens	33.397	33.574	37.225	41.461	24,1
Vejle	29.121	30.027	33.768	37.966	30,4

Horsens og Randers og havde endda passeret 1939's Indkomst i Aalborg.

Samtidig med denne stærke Fremgang i Indtægterne forekommer en Forøgelse af Skatteydernes Antal i de nævnte Byer med Undtagelse af Horsens, der jo ogsaa viser den svageste Indtægtsstigning. Saafremt Procentsatserne for Fremgangen af Indkomsten og Forøgelsen af Skatteydernes Antal fra 1939 til 1942 stilles overfor hinanden

	Indkomst:	Antal:
Aarhus	36,4 %	6,6 %
Aalborg	54,3 %	16,3 %
Esbjerg	92,4 %	7,5 %
Randers	34,1 %	5,8 %
Horsens	24,1 %	÷ 0,2 %
Vejle	30,4 %	2,6 %

vil ses, at Stigningen i Antallet af Skatteydere i Almindelighed er sket i et vist Forhold til de paagældende Byers øgede Indkomster.

Kun i een By, Esbjerg, konstateres denne Regelmæssighed ikke, hvilket naturligvis skyldes det omtalte Forhold, at i denne By indtjentes i 1942 en dominerende Del af Indkomsten af Fiskeriet, hvilket Fag i Henseende til Udøvere er yderst stabilt uanset svingende Konjunkturer. Som Følge heraf laa Esbjerg da ogsaa, hvad angaar Gennemsnitsindkomsten pr. Skatteyder for 1942, væsentligt over de øvrige større jyske Byer.

Gennemsnitlig er Skatteydernes Indkomst i Esbjerg under Krigen steget med ca. 79 %, medens Stigningen for de øvrige større jyske Byer ikke for nogens Vedkommende udgør over 33 %.

Ser man paa den gennemsnitlige Indkomst pr. Indbygger, der maaske i visse Relationer er et bedre Udtryk for Indkomstniveauet end Gennemsnitsindkomsten pr. Skatteyder, kommer man til omstaaende Resultat.

Af Betydning for den almindelige Velstand i Byen er imidlertid ikke blot Gennemsnits-

Tabel 3. Antal Skatteydere.

	1939	1940	1941	1942
Aarhus	44.029	44.063	45.458	46.916
Aalborg	26.186	28.240	28.784	30.446
Esbjerg	14.860	15.164	15.621	15.975
Randers	14.818	15.402	15.629	15.678
Horsens	15.202	14.847	15.109	15.177
Vejle	12.462	12.519	12.745	12.784

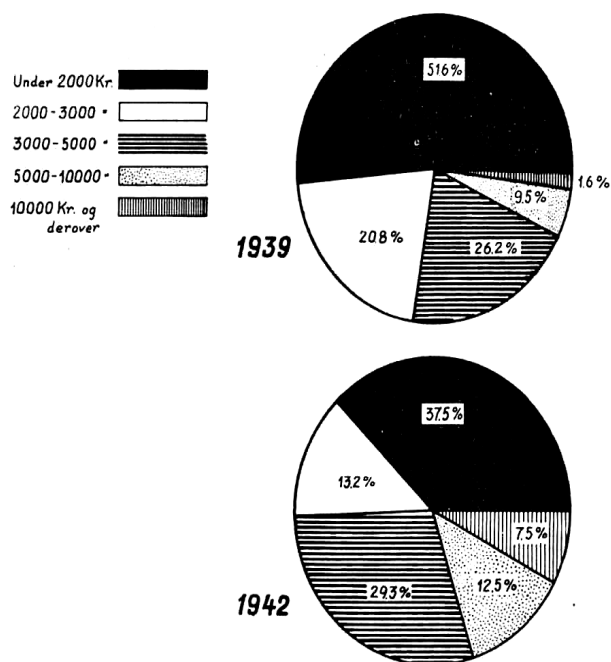
Tabel 4. Gennemsnitlig Indkomst pr. Skatteyder.

	1939	1940	1941	1942	Stigning 1939—42 pCt.
Aarhus	2.650	2.733	3.027	3.393	28,0
Aalborg	2.463	2.851	3.004	3.269	32,7
Esbjerg	2.385	2.859	3.743	4.270	79,0
Randers	2.328	2.360	2.626	2.950	26,6
Horsens	2.197	2.261	2.464	2.732	24,4
Vejle	2.337	2.399	2.650	2.970	27,1

indkomsten, men ogsaa hvorledes Indtægterne fordeler sig over de forskellige Skatteydere. Det fremgaar af nedenstaaende Tabel; at medens ca. 72 % af Byens Skatteydere i 1939 havde en Indkomst paa under 3.000 Kr., var der i 1942 kun ca. 51 % under denne Grænse.

I Indkomstgruppen 3—5.000 Kr. var Procenten henholdsvis ca. 20 og 29 og i Gruppen 5—10.000 Kr. henholdsvis ca. 6 og 12. Disse Tal illustrerer tydeligt den stærke Oprykning til højere Indkomster, der er foregaaet under den forløbne Del af Krigen.

I 1939 havde kun ca. 1,6 %, men i 1942 ca. 7,5 % af Skatteyderne over 10.000 Kr. i ansat Indkomst. Af Tabellen fremgaar endvidere, at medens der før Krigen ikke fandtes een eneste Skatteyder i Esbjerg med over 100.000 Kr. i ansat Indtægt, var der i 1942 ialt 12.



Tabel 5. Gennemsnitlig Indkomst pr. Indbygger.

	1939	1940	1941	1942	Stigning 1939—42 pCt.
Aarhus	1.175	1.207	1.352	1.545	31,5
Aalborg	1.216	1.443	1.541	1.718	41,3
Esbjerg	1.093	1.298	1.719	1.944	77,9
Randers	1.058	1.098	1.219	1.362	28,7
Horsens	1.101	1.108	1.213	1.341	21,8
Vejle	1.157	1.188	1.324	1.473	27,2

Tabel 6. Antal Skatteydere i de forskellige Indkomstklasser.

	1939	1940	1941	1942
Under 2.000 Kr.	7.673	7.015	6.617	5.986
2— 3.000 "	3.092	2.854	2.483	2.115
3— 5.000 "	3.026	3.849	4.089	4.679
5— 7.000 "	601	740	935	1.346
7— 10.000 "	233	326	560	654
10— 20.000 "	178	248	596	764
20—100.000 "	57	127	330	419
100.000 Kr. og derover	—	5	11	12
	14.860	15.164	15.621	15.975

Indkomstfordelingen

EFTER ERHVERVSGRUPPER

Som ovenfor nævnt er Erhvervsgrupperingen for 1942 undergaaet visse Ændringer i Forhold til tidligere Inddelinger, hvorfor der ikke overalt kan foretages Sammenligninger med forrige Aar. Denne Ændring bevirker, at Tabellen „samlet Indkomst og Erhvervsfordeling“ maa udgaa i Aar. Det er dog lykkedes at undgaa, at en saa vigtig Gruppe som Fiskeriet berøres af Ændringen.

FISKERIERHVERVET

For at faa et samlet Udtryk for Fiskeriets umiddelbare Betydning for Esbjergs Indtægter og Erhvervsliv, omtales i det følgende alle de til Fiskeriet direkte knyttede Personer, uanset om de driver selvstændig Virksomhed, eller de er aflønnede Personer.

Den følgende Tabel angiver Antallet af saadanne Skatteydere, hvis Virksomhed direkte er baseret paa Fiskerierhvervet, samt disses samlede ansatte Indkomst:

Antallet af Skatteydere direkte tilknyttet Fiskeri viser ikke store Svingninger til Trods for de ekstraordinært gode Indtjeningsmuligheder indenfor Erhvervet. Dette har selvsagt sin Aarsag i Vanskelighederne ved at udvide Erhvervets Produktionsapparat. Pr. 1. Oktober 1939 var der saaledes ialt 354 i Esbjerg hjemmehørende Kuttere over 8 Brutto Register tons; 1. Oktober 1940 358, 340 pr. 1. Oktober 1941 og 375 pr. 1. Oktober 1942.

Maalt i Antal Personer er Fiskeriet ikke dominerende. Fiskeskipperne udgør saaledes næppe 2 % af Skatteyderne og Partfiskerne kun ca. 6 %. Alt i alt udgør de direkte til Fiskeriet knyttede Personer knap 13 %.

Indkomstmæssigt set har Erhvervet derimod under Krigen været af alt overskyggende Betydning.

I 1939 faldt ca. 13,8 %, i 1940 ca. 17,4 %, i 1941 ca. 30,5 % og i 1942 ca. 31,5 % af Byens Indkomst paa de til Fiskeriet knyttede Personer, altsaa før Krigen kun ca. $\frac{1}{7}$, men i Aarene 1941 og 1942 henved $\frac{1}{3}$.

Af Byens samlede Indkomststigning fra 1941 til 1942, ialt ca. 9,7 Mill. Kr., kan ca. 3,7 Mill. Kr. direkte henregnes til Stigningen

Tabel 7. Skatteydere, hvis Virksomhed er baseret paa Fiskerierhverv.

	Antal Personer				Samlet ansat Indkomst (1000 Kr.)			
	1939	1940	1941	1942	1939	1940	1941	1942
Fiskeskipperne	276	257	281	295	1.134	2.013	6.478	7.581
Fiskeeksportører	57	49	67	68	457	994	1.328	1.340
Andre selvstændige Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri	78	66	41	40	327	585	730	777
Partfiskere	763	770	897	947	1.781	2.845	7.271	9.394
Fiskepakkere	168	136	240	438	408	385	760	1.458
Andre Arbejdere v. Virksomheder baseret paa Fiskeri	316	251	394	255	777	725	1.230	934
	1.658	1.529	1.920	2.043	4.884	7.547	17.797	21.484

i Fiskefangsten samt Fiskeriets forbedrede Afsætnings- og Prisforhold.

Da Antallet af de til Erhvervet knyttede Personer som nævnt ikke er steget væsentligt, er disse Forhold resulteret i Indkomststigninger for de selvstændige og Partfiskerne af et Omfang som næppe hidtil set.

Dette fremgaar af nedenstaaende Tabel, der viser de enkelte Grupperes Gennemsnitsindkomster.

Den meget stærke procentvise Stigning i Gennemsnitsindkomsten fra 1940 til 1941, navnlig for Fiskeskippere, Partfiskere og de her benævnte „Andre Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri“, der navnlig omfatter Fiskeindustrien og det til Fiskeriet knyttede Haandværk, er væsentlig aftaget i 1942.

Medens Fiskeskippernes Gennemsnitsindkomst saaledes fra 1940 til 1941 steg med ca. 194 %, er der fra 1941 til 1942 som anført kun en Stigning paa ca. 11—12 %.

For Partfiskerne er Tallene henholdsvis 119 % og 19 % og for „Andre Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri“ ca. 100 % og 9 %.

Det Tidspunkt synes saaledes at nærme sig, hvor Fiskerierhvervets Indtægter til Dels paa Grund af de høje Skatter næppe lader sig drive højere op. Det vil ses, at de til Fiskeriet

knyttede egentlige Arbejdere kun i meget beskeden Omfang har faaet Del i Erhvervets Indkomststigning.

ARBEJDERKLASSEN

Under Hensyn til de for Esbjerg saa vigtige Erhverv — Fiskeriet og Søfarten — er der ved Opdeling af Arbejderklassen forsøgt udskilt de Personer, der er knyttet til disse Virksomheder. Til Trods for det ønskelige i en Sondring mellem faglærte og ufaglærte Arbejdere, har det under de herskende Arbejdsforhold vist sig at være af tvivlsom Værdi at forsøge at gennemføre en saadan Sondring. Bortset fra Fiskeriarbejderne og den til Søfarten knyttede Arbejderstab maa samtlige Arbejdere derfor indtil videre behandles under eet.

Paa næste Side er angivet Antallet af Arbejdere samt disses samlede Indkomst.

Det vil ses, at Antallet af Arbejdere stadig stiger, fra 1941 til 1942 har denne Stigning endog været meget stærk.

Ca. 6.000, altsaa ca. 40 %, af Byens Skatteydere maa henregnes til Arbejderklassen, medens kun ca. 28 % af Byens Indtægter falder paa denne Gruppe. Som et Kuriosum kan nævnes, at disse 6.000 Personer har ca. samme Beløb til Deling som de ca. 1.400 Personer, der som Fiskeskippere, Partfiskere, Fiskeeks-

Tabel 8. Gennemsnitsindkomst for Skatteydere, hvis Virksomhed er baseret paa Fiskerierhverv.

	Gennemsnitsindkomst				Stigning 1941—42 pCt.	Stigning 1939—42 pCt.
	1939	1940	1941	1942		
Fiskeskippere	4.107	7.833	23.054	25.699	11,5	525,7
Fiskeeksportører	8.016	20.284	19.824	19.709	÷ 0,6	145,9
Andre Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri	4.192	8.861	17.810	19.425	9,1	363,4
Partfiskere	2.335	3.695	8.105	9.645	19,0	313,1
Fiskepakkere	2.429	2.833	3.168	3.329	5,1	37,1
Andre Arbejdere ved Virksomheder baseret paa Fiskeri	2.458	2.887	3.122	3.664	17,4	49,0

portører samt selvstændige Erhvervsdrivende er knyttet til Fiskeriet.

Det fremgaar, at Havnearbejdet — den tidligere for Byen saa vigtige Beskæftigelsesmulighed — nu er svundet ind til næsten intet. Medens ca. 700 esbjergensiske Arbejdere før Krigen indtjente Ugelønnen ved Losning og Ladning, er der nu kun ca. 100. Den samme Tendens gør sig gældende for de underordnede Søfolk. For disse sidstes Vedkommende maa det endog bemærkes, at de nævnte 84 Søfolk ogsaa omfatter dem, der sejler paa andre danske Havne, men som grundet paa Bevarelse af fast Bopæl i Esbjerg stadig er skatteansat her.

Af Tabellen fremgaar, at Antallet af Arbejdere ved Erhverv baseret paa Fiskeri fra 1941 gang har imidlertid blot sin Aarsag i, at de

til 1942 er gaaet ned med ca. 150. Denne Nedca. 150 Mand, der som Chauffører har Tilknytning til Fisketransporten, for Aaret 1942 er overflyttet til Gruppen „Alle øvrige Arbejdere“.

I nedenstaaende Tabel er for hver enkelt Gruppe indenfor Arbejderklassen angivet den gennemsnitlige Indkomst i de forløbne Krigsaar. Den nævnte Ændring i Opgørelse i 1942 over „Arbejdere ved Erhverv baseret paa Fiskeri“ maa her have i Erindring. Dog vil dette Forhold ikke kunne øve nogen væsentlig Indflydelse paa Muligheden for Sammenligning med de tidligere Aar.

Fra 1939 til 1940 steg Arbejdernes Indkomst med ca. 17 %, fra 1940 til 1941 med ca. 9 % og fra 1941 til 1942 med ca. 20 %. For Aaret 1942 ligger Gennemsnitsindkomsten — væs-

Tabel 9. Arbejderklassen.

	Antal Personer				Samlet ansat Indkomst (1000 Kr.)			
	1939	1940	1941	1942	1939	1940	1941	1942
Havnearbejdere	695	207	128	111	1.810	627	402	413
Fiskepakkere	168	136	240	438	408	385	760	1.458
Arbejdere ved andet Erhverv baseret paa Fiskeri	316	251	394	255	776	724	1.230	934
Underordnet Mandskab ved Søtransport	349	258	157	84	716	458	283	195
Alle øvrige Arbejdere ...	3.532	4.575	4.598	5.034	6.910	11.102	12.151	16.014
	5.060	5.427	5.517	5.922	10.620	13.296	14.826	19.014

Tabel 10. Gennemsnitsindkomst for forskellige Arbejdere.

	1939	1940	1941	1942
Havnearbejdere	2.605	3.030	3.143	3.724
Fiskepakkere	2.429	2.833	3.168	3.329
Arbejdere ved Erhverv baseret paa Fiskeri	2.458	2.887	3.122	3.664
Underordnet Mandskab ved Søtransport	2.051	1.775	1.799	2.318
Alle øvrige Arbejdere	1.957	2.427	2.643	3.181
	2.099	2.450	2.687	3.211

sentlig paa Grund af de ekstraordinært gunstige Beskæftigelsesmuligheder — saaledes ca. 50 % over Førkrigstidsindtægten, en Stigning, der dog ikke giver fuld Dækning for den Prisstigning, der efter det officielle Pristal har fundet Sted, og slet ikke, naar Hensyn tages til Kvalitetsforringelsen. Det kan nævnes, at ifølge de af Statistisk Departement meddelte Oplysninger var Indtægterne for alle Arbejdere i Landet fra 1939 til 1940 paa det nærmeste konstante og steg fra 1940 til 1941 med 13 % og fra 1941 til 1942 med ca. 12,8 % eller ialt fra 1939 til 1942 med ca. 27 %.

Det kan endvidere anføres, at Arbejdernes Gennemsnitsindkomst i Aalborg i 1941 var ca. 2.850 og i 1942 ca. 3.300 Kr., altsaa begge Aar noget over de esbjergensiske Arbejdere. For Randers' Vedkommende havde de ca. 5.650 Arbejdere i 1942 en samlet Indtægt paa ca. 16 Mill. Kr. eller en Gennemsnitsindkomst paa ca. 2.850 Kr. I Randers havde ca. 25,5 % af Arbejderne under 2.000 Kr., i Esbjerg derimod kun ca. 20,3 %, altsaa henholdsvis ca. $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{5}$. Modsvarende dette laa ca. 8,8 % af Arbejderne i Esbjerg over 5.000 Kr. i Indtægt mod ca. 3,1 % i Randers.

Grunden til de for Arbejderne i Esbjerg

relativt gunstige Indtjeningsforhold maa søges i de gunstige Beskæftigelsesmuligheder.

Karakteristisk for Beskæftigelsesmulighedernes Udvikling er det stadig større Spillerum mellem den højeste og laveste Beskæftigelse. Sommerledigheden er for Aaret 1942 gaaet ned til ca. 3—400 mod 10—1100 før Krigen. Til Gengæld ligger Vinterledigheden i enkelte Maaneder noget højere end før Krigen. I 1942 var Maksimumsledigheden i Vinteren saaledes ca. 3100 mod 2850 i 1939.

Denne kraftigere Sæsonsvingning, hvis Aarsag saa langt fra kan tilskrives klimatiske Forhold, har sin Aarsag i Beskæftigelsens mere eensidige Karakter, idet Udviklingen er gaaet mod større Beskæftigelse indenfor Jordarbejde og Byggevirksomhed, der er stærkt sæsonpræget, men mindre Beskæftigelse i Industrien og Virksomhederne paa Havnen.

I nedenstaaende Tabel er angivet Antallet af arbejdsledige i Esbjerg og Forstaden Jerne i Aarene 1939, 1940, 1941 og 1942.

HANDEL

I nedenstaaende Tabel er angivet Antallet af selvstændige Handlende, omfattende Grosserere og Restauratører samt de for Es-

Tabel 11. Antal arbejdsledige i Esbjerg og Jerne.

	1939	1940	1941	1942
Udgangen af Januar Maaned	2.610	2.761	3.023	2.803
„ „ Februar Maaned	2.273	2.737	3.303	3.129
„ „ Marts Maaned	2.178	2.956	2.158	2.625
„ „ April Maaned	1.532	2.670	1.423	1.038
„ „ Maj Maaned	1.174	1.750	1.074	469
„ „ Juni Maaned	1.053	1.304	923	337
„ „ Juli Maaned	1.143	1.038	788	429
„ „ August Maaned	1.039	956	1.054	500
„ „ September Maaned	1.977	1.568	1.112	1.010
„ „ Oktober Maaned	2.146	1.548	1.539	833
„ „ November Maaned	2.384	1.806	1.716	831
„ „ December Maaned	2.869	3.191	2.089	1.159
Gennemsnitligt Antal ledige	1.865	2.024	1.683	1.264

bjerg specielle Grosserere: Fiskeeksportørerne samt disses samlede Indkomst og den heraf beregnede Gennemsnitsindkomst.

Trods skærpet Priskontrol og stigende Vareknaphed har Aaret 1942 for den esbjergensiske Handel bragt ikke uvæsentlig Indtægtsfremgang. Fra 1939 til 1940 steg Handels Gennemsnitsindkomst med ca. 37 %, fra 1940 til 1941 med ca. 29 % og fra 1941 til 1942 med ca. 16 %. Gennemsnitsindtægten er saaledes mere end fordoblet i de 3 første Krigsaar. Medens der i 1939 kun var ca. 10 % med Indkomster over 10.000 Kr., havde i 1942 ca. 27 % — altsaa over $\frac{1}{4}$ — over denne Indkomst.

141 Handlende — ca. 20 % — havde i 1932 under 2.000 Kr. I 1942 var der kun 60 — eller ca. 8 % — under denne Indkomst.

Ifølge Statistisk Departement var Indtægtsstigningen for de Handlende i hele Landet fra 1939 til 1942 henved 40 %. Til Sammenligning kan endvidere nævnes, at de Handlende, Grossererne og Restauratørerne i Randers — ialt 769 Personer — i 1942 havde en

samlet Indtægt paa ca. 4,8 Mill. Kr. eller en Gennemsnitsindkomst paa ca. 6.260 Kr.

Trods eventuelle statistiske Fejlkilder giver Tallene tydeligt Udtryk for de overordentlig gunstige Forhold, der har været Esbjergs Handlende til Del under Krigen.

HAANDVÆRK OG INDUSTRI

Den nye Erhvervsgruppering gør det i nogen Grad vanskeligt at foretage Sammenligninger med de tidligere Aar. Som Hovedtendens kan dog fastslaaes, at Aaret 1942 for Haandværk og Industri ikke bragte væsentlige Forskydninger fra Aaret 1941. Trods Materialevanskelighederne er det saaledes lykkedes at opretholde forrige Aars stærkt forøgede Aktivitet.

Derimod har de store Skattefradrag bevirket, at de helt store Indkomster er blevet reduceret en Del.

I nedenstaaende Tabel er angivet Antallet af Personer ved Haandværk og Industri samt disses samlede Indkomst og den heraf beregnede Gennemsnitsindkomst:

Tabel 12. Handelsstanden.

	Antal Skatteydere				Samlet ansat Indtægt (1000 Kr.)				Gennemsnitsindkomst			
	1939	1940	1941	1942	1939	1940	1941	1942	1939	1940	1941	1942
Handlende, Grosserere og Restauratører	680	667	695	717	3.503	4.704	6.325	7.591	5.151	7.053	9.100	10.588
Fiskeeksportører	57	49	67	68	457	994	1.328	1.340	8.016	20.284	19.824	19.709
	737	716	762	785	3.960	5.698	7.653	8.931	5.373	7.958	10.043	11.377

Tabel 13. Personer ved Haandværk og Industri.

	Antal Personer	Samlet Indtægt	Gennemsnits- indkomst
Selvstændige ved Haandværk og Industri	562	3.256	5.794
Selvstændige Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri	40	777	19.425
Direktører og Fabrikanter	116	2.068	17.826

Det kan nævnes, at 157 Direktører og Fabrikanter i Aalborg i 1942 havde en samlet Indkomst paa ca. 2,8 Mill. Kr. — i Gennemsnit 17.922 Kr. I Randers var Gennemsnitsindkomsten for de 91 Direktører og Fabrikanter 15.302 Kr.

Til nærmere Belysning af Haandværkernes Indkomstudvikling er anført nedenstaaende Tabel, der viser forskellige Haandværksmestres Gennemsnitsindkomst.

Den stærke Nedgang i Murermestrenes Indtægt fra 1941 til 1942 har alene sin Aarsag i meget store Skattefradrag for et Par af de ialt 34 Murermestre. For de mindre Mestres Vedkommende har Indtægterne haft stigende Tendens. Det samme gælder for Tømrermestrene. Disse Eksempler viser imidlertid tydeligt, at Gennemsnitstal for saa ringe et Antal, som det her drejer sig om, skal behandles med megen Forsigtighed.

TJENESTEMÆND OG FUNKTIONÆRER

For denne Gruppes Vedkommende har den nye Erhvervsinddeling medført visse Ændringer, der gør det vanskeligt at give eksakte Udtryk for Indkomstens Bevægelse.

Imidlertid maa det formodes, at for netop disse Personers Vedkommende er Bevægelserne saa godt som ens over hele Landet, i hvert Fald for Tjenestemændenes Vedkommende. I nedenstaaende Tabel er angivet Antallet af Personer, den samlede Indkomst og Gennemsnitsindkomsten pr. Skatteyder.

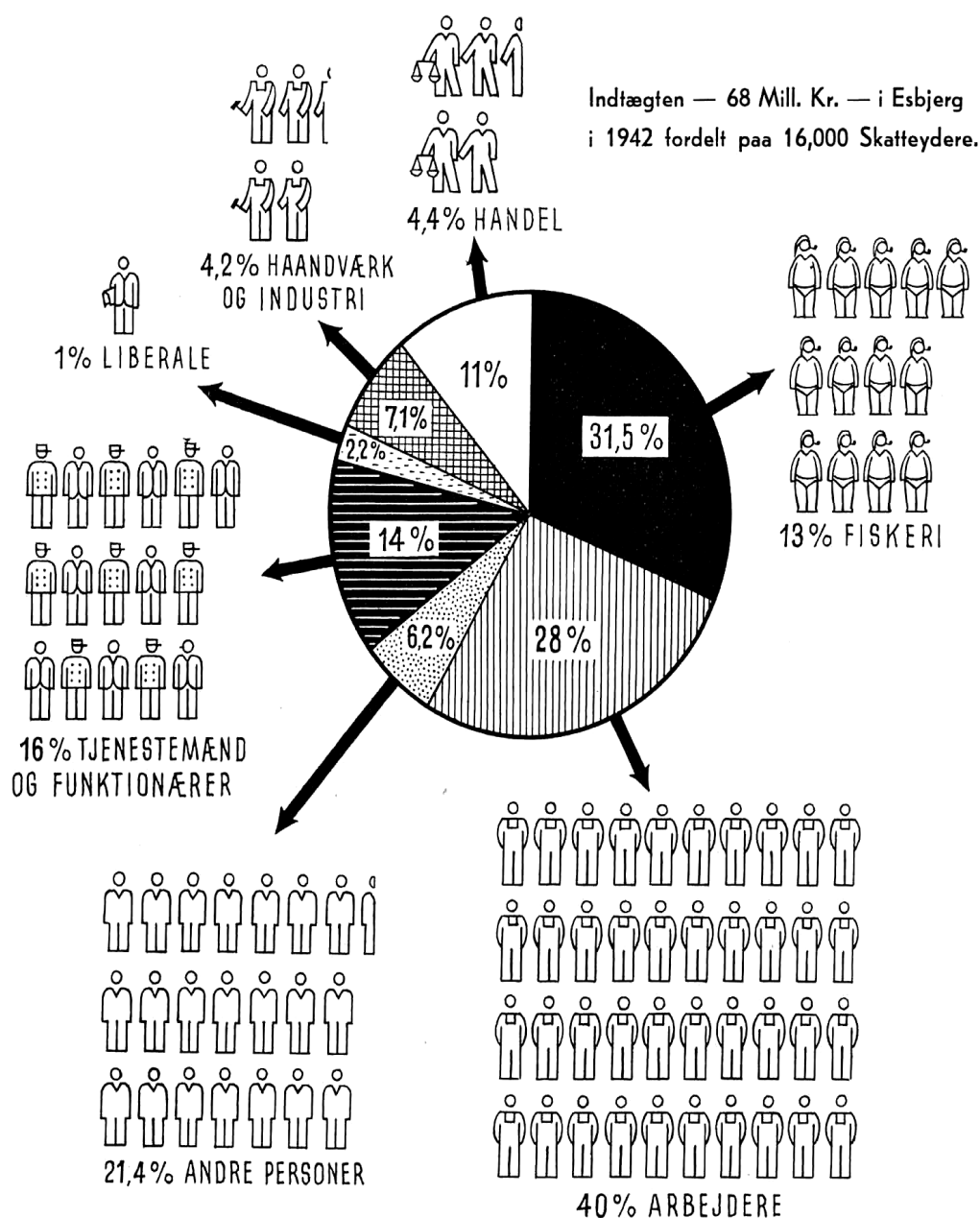
Antallet af disse Personer udgør ca. 16 % af det samlede Antal Skatteydere og deres Indkomst ca. 14 % af Byens samlede Indkomst. Indkomsterne for disse Personer ligger paa samme Niveau som i øvrige Byer, og der frembyder sig som nævnt for disses Vedkommende intet særligt at bemærke sammen-

Tabel 14. Gennemsnitsindkomst for Haandværkere.

	Gennemsnitsindkomst				Stigning i pCt.	
	1939	1940	1941	1942	1941—42	1939—42
Murermestre	5.938	7.457	21.359	12.690	÷ 40,6	113,7
Tømrermestre	4.935	9.044	11.152	9.706	÷ 12,9	96,7
Snedkermestre	3.850	4.288	6.911	6.981	1,0	81,3
Malermestre	3.577	4.561	6.026	6.278	4,2	75,5
Glarmestre	2.733	3.100	4.463	5.034	12,8	84,2
Blikkenslager, Vand og Gasmestre	4.122	5.779	10.341	11.126	7,6	169,9

Tabel 15. Tjenestemænd og privat ansatte Funktionærer og Medhjælpere.

	Antal Personer	Samlet Indkomst (1000 Kr.)	Gennemsnitsindkomst
Tekniske Funktionærer og Butikspersonale	1.157	3.877	3.351
Tjenestemænd og Kontorpersonale	1.439	6.114	4.249
	2.596	9.991	3.849



lignet med Landet som Helhed. Det kan nævnes, at Tjenestemænd og Kontorpersonale fra 1939 til 1942 for hele Landet er steget ca. 12,6 % i Indtægt og Funktionærerne ca. 20,7 %. For disse Personers Vedkommende maa den af Skattevæsenet ansatte Indkomst antages at svare nøje til den virkelig opnaaede, da Ansættelserne her paa Grund af de indsendte Lønlistor ikke volder nogen Vanskelighed.

LIBERALE ERHVERV

Antallet af Personer med liberalt Erhverv (Sagførere, Læger o. l.), der fra 1939 til 1940 gik ned fra 168 til 143, steg i 1941 til 150 og i 1942 til 172. Medens disse Personers Gennemsnitsindkomst fra 1939 til 1940 gik ned fra 6.980 til 6.378 Kr. eller med ca. 9 %, var den i 1941 8.161 Kr. og i 1942 9.033 Kr. Indtægten i 1942 laa altsaa ca. 30 % over Førkrigsni-

veauet. For Sagførerne og Lægerne har Indkomsten bevæget sig som følger:

	1940	1941	1942
Sagførere	11.900	18.700	21.069
Læger	10.900	14.900	17.833

Formueforhold

Jævnside med den kraftige Indtægtsstigning under Krigen har der fundet en betydelig Forøgelse Sted af den samlede Formue, hvilket vil fremgaa af nedenstaaende Tabel.

Den gennemsnitlige Formue pr. Skatteyder er saaledes under Krigen steget fra 3.751 Kr. til 5.595 Kr.

Til Sammenligning af Formuernes Størrelse kan det nævnes, at Aalborgs gennemsnitlige Formue pr. Skatteyder ved Udgangen af 1942 var ca. 4.409 Kr., altsaa væsentlig mindre end i Esbjerg. Ca. 78 % af Aalborgs Skatteydere var uden Formue mod ca. 73 % af Esbjergs Skatteydere.

Bemærkelsesværdigt er det imidlertid, at Stigningen i det Antal Skatteydere, der har Formue, er meget ringe, ja, i Forhold til det samlede Antal Skatteydere er det endog faldet.

For at belyse Aarsagen hertil er der i nedenstaaende Tabel belyst Formuens Bevægelse fra 1939 til 1942 for de forskellige Erhvervsgrupper.

Tabel 16. Formuebevægelsen.

Udgangen af Aaret	Samlet Formue (Mill. Kr.)	Antal Skatteydere med Formue	pCt. af det samlede Antal Skatteydere	Gennemsnitlig Formue pr. Skatteyder
1939.....	55,7	4.063	27,3	3.751
1940.....	61,1	3.978	26,2	4.030
1941.....	75,4	4.162	26,6	4.829
1942	89,4	4.278	26,8	5.595

Tabel 17. Formuebevægelsen indenfor forskellige Erhvervsgrupper.

Erhverv	1. Antal Skatteydere		2. Heraf med Formue		3. Kolonne 2 i pCt. af Kolonne 1		4. Samlet Formue (1000 Kr.)		5. Gennemsnitlig Formue pr. Skatteyder	
	1939	1942	1939	1942	1939	1942	1939	1942	1939	1942
Fiskeskipperne	276	295	224	273	81,2	92,5	4.190	18.754	15.181	63.573
Partfiskere	763	974	100	245	13,1	25,2	263	1.808	345	1.856
Fiskeeksportører	57	68	42	58	73,7	85,3	1.361	3.828	23.877	56.294
Andre selvstændige under Fiskeri	78	40	46	33	59,0	82,5	920	1.358	11.795	33.950
Haandværk og Industri m. v.	730	708	448	500	61,4	70,6	6.942	12.948	9.510	18.288
Handlende	680	717	480	556	70,6	77,5	12.605	18.727	18.536	26.118
Liberale Erhverv	168	172	89	103	53,0	59,9	2.719	3.412	16.185	19.837
Tjenestemænd og Funktionærer	3.321	3.470	1.107	891	33,3	25,7	11.101	10.745	3.343	3.097
Arbejdere	5.060	5.922	738	821	14,6	13,9	2.798	3.533	553	597
Andre	3.727	3.609	789	798	21,2	22,1	12.847	14.261	3.447	3.951
	14.860	15.975	4.063	4.278	27,3	26,8	55.746	89.374	3.751	5.595

hvervsgrupper. Det bemærkes, at Erhvervsinddelingen her paa visse Punkter er noget forskelligt fra den, der opereres med i Afsnittet om Indkomstforholdene. Tabellen kan saaledes næppe benyttes ved Sammenligninger med andre Kommuner og tjener saaledes kun til Belysning af Udviklingen i Esbjerg under Krigen.

Det fremgaar heraf, at for de selvstændige har der jævnsides med den kraftige Indkomststigning fundet en ikke ringe Forøgelse af Formuen Sted. Ikke alene er Antallet af Skatteyderere med Formue indenfor disse Grupper steget saavel absolut som relativt, men ogsaa den gennemsnitlige Formue pr. Skatteyder. Dette gælder ogsaa for Partfiskere, hvis samlede Formue er steget ca. $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Der kan maaske i denne Forbindelse være Grund til atter at pointere, at der ved Formue her kun forstaas den skattepligtige Formue, hvilket indebærer, at der bortses fra Værdien af Indbo, Gangklæder, Smykker o. l. samt ikke forfaldne Livsforsikringssummer. Navnlig for Partfiskernes Vedkommende er der uden Tvivl sket en ikke ringe Opsparing ved Forøgelse af privat Indbo, Gangklæder o. l.

Modsvarende Formuestigningen hos de nævnte Personer har Tjenestemændene, Funktionærerne og det underordnede Butiks- og Kontorpersonale haft et ikke ringe Formueforbrug. Saavel Antallet af Personer med Formue som den gennemsnitlige Formue er faldet.

Absolut set er Antallet af Arbejdere med Formue steget, men har dog ikke holdt Trit med den Stigning i Antallet af Arbejdere, der har fundet Sted.

Resumé

Af foranstaaende er fremgaaet, at den samlede ansatte Indkomst, d. v. s. Indkomsten efter Fradrag af betalte personlige Skatter og tilladte Fradrag for Forsikringspræmier, i 1942 — Krigens tredie Aar — steg 17 % i Forhold til 1941-Indkomsten, uanset de efter-

haanden større Beløb, der kommer til Fradrag som Følge af betalte Skatter, og 92 % i Sammenligning med Førkrigsaaret 1939. Der er med andre Ord indtil Udgangen af 1942 sket en Fordobling af Esbjergensernes ansatte Indkomst.

Gennemsnitsindkomsten for Skatteyderne laa i 1942 paa 4.270 Kr. mod 2.385 Kr. i 1939 eller en Stigning paa 79 %.

Da Gennemsnitsindkomsten er et meget mangelfuldt Udtryk for den almindelige Velstand i et Samfund, har man foretaget en Fordeling af Skatteyderne efter Indkomstgrupper: Under 2.000 Kr., 2.000—3.000 Kr. o. s. v. til 100.000 Kr. og derover. Denne Undersøgelse viser en meget udpræget Forskydning imod de højere Indtægter. Her skal kun gentages et Par Tal: Medens omtrent $\frac{3}{4}$ af Skatteyderne i 1939 havde en Indkomst paa under 3.000 Kr., fandtes i 1942 kun Halvdelen af Skatteyderne i denne Gruppe; samtidig var Gruppen 5—10.000 Kr. steget fra 6 til 12 % eller fordoblet.

De enkelte Erhverv møder med vidt forskellige Stigningsprocenter. Staar end Fiskeriet med langt de største Stigningsprocenter siden 1939, er det bemærkelsesværdigt, at Stigningen fra 1941 til 1942 laa imellem 9 og 19 %; dette skyldtes i høj Grad de store Fradrag for betalte Skatter.

Trods Priskontrol og stigende Vareknaphed bragte 1942 en ikke uvæsentlig Indtægtsstigning for Handelen. Ogsaa Haandværk og Industri viste Stigning, selv om enkelte Grupper, formedelst meget store Fradrag for betalte Skatter, mødte med mindre Indkomst.

Arbejdernes Indtægt viste en Stigning paa ca. 20 % eller noget mere, end hvad Arbejderne i hele Landet har kunnet opnaa.

Tjenestemændene var selvsagt underkastet samme Vilkaar i Esbjerg som i det øvrige Land, men den beskedne Indkomststigning under Krigen træder grellere frem i et By-samfund, hvor mange andre Grupper har haft betydelig Stigning.

Man maa endvidere i denne Forbindelse erindre, at Ligningen overfor Arbejdere og Tjenestemænd maa antages at være mere effektiv end overfor visse andre Erhverv, og at Forskellen mellem de virkelige Indkomster saaledes i visse Tilfælde er større end den her fremkomne.

Jævnside med Stigningen i Indkomsten har der fundet en væsentlig Formueopsparing Sted, ikke saaledes, at der er tilkommet et betydeligt Antal nye Formuer, Stigningen i Antallet af Formueejere er tværtimod meget beskeden, men de samlede Formuer er fra 1939 til 1942 steget fra ca. 56 til ca. 90 Mill. Kr., hvilket igen pr. Indkomstskatteyder giver en Stigning fra 3.751 Kr. til ca. 6.000 Kr.

Forsørgerforhold

Af Hovedtabellen vil det fremgaa, at de 15.975 Skatteydere ialt havde 8.656 Børn under 15 Aar. Disse Børn fordeler sig over de forskellige Erhvervsgrupper som følger.

Over Halvdelen af Børnene under 15 Aar er saaledes fra Arbejderhjem. Fra et socialt Synspunkt er det ikke uden Betydning at fastslaa, under hvilke økonomiske Forhold disse Børn lever. Til Belysning heraf er opstillet følgende Tabel, der viser Antallet af Forsør-

Børn fordelt over Erhvervsgrupper.

	Antal Børn	pCt. af samlet Antal Børn
Fiskeskippere	337	3,9 pCt.
Partfiskere	654	7,6 "
Selvstændige Erhvervsdrivende samt Direktører og Fabrikanter	1.113	12,9 "
Liberale Erhverv	121	1,4 "
Tekniske Funktionærer og Butikspersonale	479	5,5 "
Tjenestemænd og Butikspersonale	678	7,8 "
Arbejdere	4.575	52,8 "
Andre	699	8,1 "
	8.656	100 pCt.

gere i de forskellige Indkomstgrupper i Aarene 1939 og 1942, Antallet af Børn samt den procentvise Fordeling over Indkomstklasserne.

Det fremgaar heraf, at medens ca. 57 % af Børnene i 1939 var fra Hjem med under 3.000 Kr. i Indtægt, var der i 1942 kun ca. 22 %. Medens kun 2 % af Børnene i 1939 stammede fra Hjem med over 10.000 Kr. i Indtægt, var Procenten i 1942 ca. 13,6. Der er saaledes ingen Tvivl om, at ogsaa Børnene har faaet Del i den Indtægtsstigning, der har fundet Sted i Byen under Krigen.

Tabel 18. Forsørgerforhold.

	Antal Forsørgere		Antal Børn		pCt. af gifte Skatteydere		pCt. af Børn	
	1939	1942	1939	1942	1939	1942	1939	1942
indtil 2.000 Kr.	3.382	2.463	2.351	977	36,4 pCt.	24,6 pCt.	28,5 pCt.	11,3 pCt.
2— 3.000 "	2.226	1.101	2.360	961	24,0 "	11,0 "	28,5 "	11,1 "
3— 5.000 "	2.665	3.729	2.628	3.885	28,7 "	37,3 "	31,7 "	44,9 "
5— 7.000 "	557	1.143	556	1.171	6,0 "	11,4 "	6,7 "	13,5 "
7—10.000 "	225	520	214	483	2,4 "	5,2 "	2,6 "	5,6 "
10—20.000 "	170	636	120	722	1,8 "	6,4 "	1,4 "	8,3 "
20—50.000 "	51	397	49	450	0,6 "	4,0 "	0,6 "	5,2 "
50.000 Kr. og derover...	5	12	3	7	0,1 "	0,1 "	0,6 "	0,1 "
	9.281	10.001	8.281	8.656	100 pCt.	100 pCt.	100 pCt.	100 pCt.